

PELLERVON PIKKUKIRJASIA N:o 3

HEDVIG GEBHARD

**NAISET JA
OSUUSTOIMINTA**

HELSINKI 1910   PELLERVO-SEURA

HEDVIG GEBHARD

NAISET
JA
OSUUSTOIMINTA

HELSINKI 1910
PELLERVO-SEURA

HELSINKI 1910
LILIUS & HERTZBERG OSAKEYHTIÖ

un pian kymmenen vuotta takaperin ensimmäiset »Pellervon päivät» päätettiin, lausui Pellervo-Seuran puheenjohtaja jäähyväissanoissaan, että näiden päivien osanottajat erosivat ryhtyäkseen taistelemaan tämän heille kaikille kalliiksi käyneen yhteisen aatteen puolesta. »Tämä suuri aate», hän sanoi, »on meilläkin kohtaava kovaa vastustusta, mutta varmasti me voitamme, jos tahdomme ottaa avuksemme *hyviä* voimia». »Koettakaa voittaa naiset aattemme puolelle», hän jatkoi, kääntyen sen miesjoukon puoleen, joka oli saapunut tähän Suomen osuustoimintaliikkeen ensimmäiseen suureen kokoukseen.

Tämä kirjanen sisältää — tosin vähän uudelleen muovaeltuna — pääkohdat erästä Pellervon päivillä v. 1907 pidetystä esitelmästä. Paljonhan siitä tosin on jätetty pois, mutta sijaan on tullut uuttakin, erityisesti se osa, missä kosketellaan ajatusta erikoisen »naisten osuustoimintaliiton» aikaansaamisesta Suomessa.

Muutamia vuosia myöhemmin menee nykyisen osuustoimintaliikkeen etevin kirjailija, tunnettu ranskalainen taloustieteilijä, professori Ch. Gide, niin pitkälle, että, kun hän asettaa vastattavakseen kysymyksen: »Mitä voi nainen tehdä osuustoiminnan hyväksi?», hän siihen itse vastaa seuraavasti: »Kaikki. Naisesta näet aivan varmaan riippuu sen joko kehitys tai kehittymättä jääminen».

Osuustoiminta on siis liike, jonka yhteyteen meidän, naisten, ei tarvitse päästä pokkuroimalla eikä pakottautumalla. Ei suinkaan, se *tarvitsee* naisen avustusta, se *pyytää* meiltä tätä.

Mutta naiset — tarvitsevatko *he* sitten osuustoimintaa?

Naisethan ovat yleensä olleet jokseenkin vieraita suurille yhteiskunnallisille liikkeille. Luukuunottamatta raittius- ja työväenliikettä, en luule, että me esimerkiksi täällä Suomessa olemme huomattavan suurilukuisesti harrastaneet mitään yhteiskunnallista uudistusta. Miten vähälukuinen esim. onkaan naisasianajajain lukumäärä, mitenkä vähässä määrin me olemmekaan heränneet näkemään avioliiton ulkopuolella syntyneitten lasten hyljeksittyä parias-asemaa, mitenkä pienen pieni onkaan se huomauttavaisuus, jonka olemme omistaneet asuntokysy-

mykselle, mitenkä melkein kokonaan välinpitämättömiä me olemmekaan kunnallisille kysymyksille! Ja kuinka vieraina yleensä olemmekin pysyneet sille suurelle yhteiskunnalliselle uudistusliikkeelle, mikä osuustoiminnaksi kutsutaan, osottaa kuvaavalla tavalla naispuolisten osanottajien vähäinen lukumäärä eli osanotto niihin suuriin osuustoiminnallisiin opetus- ja kokoontumistilaisuuksiin, joiksi »Pellervon päivät» maassamme ovat muodostuneet. V. 1900 oli kuudettasataa miestä käsittävässä joukossa vain 15 naista, v. 1902 noin 800:sta miehestä 36 naista, v. 1904 1,200:sta osanottajasta 58 ja v. 1907 oli heitä 19 noin 900:sta mukanaolijasta.

Yhtenä syynä tähän on varmaankin se, etteivät naiset vielä tiedä, *mitä* osuustoiminta oikeastaan *on*. Vasta sitten voimme lämpimin mielin antautua ajamaan jotain asiaa, kun me tunnemme sen, kun tiedämme, miten se on syntynyt, mitä se tahtoo ja mitä se on. Sentähden ensin muutamia sanoja siitä, mitä osuustoiminnalla tarkotetaan.

Koko sillä suurella yhteiskuntataloudellisella liikkeellä, joksi osuustoimintaliike nyt on useimmissa sivistysmaissa kehittynyt, miljoonine jäsenineen, satoihin miljooniin nousevine liikevaihtoineen ja mahtavine järjestöineen, on niin vähäpätöinen alkuperänsä, että se tuntuu kerrossaan sadulta. Se eroaa vain näistä siinä, että se on tosi.

Tuhansia kertoja on useimmilla maanpallollamme puhuttavilla kielillä kerrottu köyhistä kankureista, jotka noin kuusikymmentä vuotta sitten viimeisenä keinona kovassa taistelussaan olemassaolonsa puolesta päättivät koettaa *yhtyneinä toistensa kanssa* parantaa omaa tilaansa, *kokoamalla heikot voimansa isommaksi, lujemmaksi voimaksi*. Pilkan ja ivan alaisina perustivat he muutaman sadan markan säästetyllä pääomalla v. 1844 sen osuuskunnan, joka sittemmin on tullut maailmankuuluksi nimellä »Rochdalen rehellisten tienraivaajien osuuskunta» ja asettivat yleväksi päämääräkseen tulla omiksi kauppiaikseen, tehtailijoikseen ja talonomistajikseen. Ja kuusikymmentä vuotta myöhemmin oli näiden alkujaan 28 köyhän kankurin perustamassa osuuskaupassa 12,000 jäsentä kaupungissa, joka on pienempi Helsingin. Kaupan myyntisumma oli 7 miljoonaa markkaa; sen haaramyymäläin luku

74; sillä on oma leipomo, teurastamo, kenkä-, verka- ja tupakkatehdas; sen jäsenet saavat huokeita asuntoja osuuskunnan omissa taloissa; sillä on sairaskassoja, oma suuri kirjasto ja onpa perustettu lukusalejakin eri osiin kaupunkia — — —. Vaan ei satu vieläkkään ole lopussa. Se pieni kaupunki, jossa »kankuri-hupsut», kuten aikalaisensa heitä kutsuivat, elivät raskasta, mutta suurten unelmien täyttämää elämäänsä, tuli »osuustoiminnan Betlehemiksi». Sillä sieltä levisi osuustoiminta maailmaan ja on saanut aikaan sellaisia asioita, että meidän on miltei mahdoton näkemättä niitä mielessämme kuvailla. Samassa maassa, jossa näitä köyhiä kankureita aikanaan ivattiin ja pilkattiin, kuuluu nykyään kautta koko maan levinneihin osuuskauppoihin enemmän kuin $2\frac{1}{2}$ miljoonaa jäsentä, jotka perheineen edustavat neljättäosaa koko maan asukasluvusta. Nämä kaupat taas puolestaan ovat keskenään liittyneet keskusosuuskunnaksi, joka harjottaa kauppaa, tehdas- ja pankkiliikettä, maanviljelystä, meijeri- ja laivaliikettä. Tämä keskuskunta myy tavaroita paikallisille osuuskaupoille enemmän kuin 600 miljoonan markan arvosta, sen vuosivoitto nousee 10 miljoonaan markkaan, se valmistaa suuren osan — ainakin 6:n osan — myymistään tavaroista omissa teh-

taissaan, jommoisia se omistaa kokonaista 35, niiden joukossa sokeri-, porsiini- ja huonekalutehtaan, teknokemiallisen tehtaan, suklaa- ynnä verkatehtaita, sukka- ja paitatehtaan, viisi höyrymyllyä, useita kynttilä- ja saippuatehtaita, kolme jalkinetehdasta j. n. e. Kuinka isot ne ovat, siitä antavat jo seuraavat numerot käsityksen: yksistään jalkinetehtaissa työskentelee 3,000 työmiestä ja yksi ainoa näistä tehtaista valmistaa 35,000 kenkäparia viikossa. Myöskin ulkopuolella oman maansa rajoja Englannin osuustoimintaväki omistaa tehtaita ja laitoksia: Tanskassa sianteurastamon, Australiassa taas hankitaan suurissa jättiläislaitoksissa raaka-ainetta kotimaan kynttilä- ja saippuatehtaita varten, Ceylonissa on omia teeistutuksia, mutta niinpä onkin Englannin osuustoimintaväen teekauppa maailman suurin, sen myynti kun nousee n. 25 miljoonaan markkaan. Hyvän käsityksen yrityksen suuruudesta saa, kun kuulee, että Englannin osuustoimintaväen keskusosuuskauppa joka viikko ostaa 15,000 dritteliä voita. Suomesta sen sijaan saamme tuskin viedyksi enempää kuin 4—5,000, paraimmassa tapauksessa 6—7,000 dritteliä. Koko Suomen voinvienti, kaikki osuusmeijerimme, täyttäisivät siis vain

kolmanneksen siitä, mitä Englannin keskusosuuskauppa tarvitsee.

Me saattaisimme näin kulkea maasta maahan ja meillä olisi kustakin esitettävänä melkein samantapainen kehitys, olisi kerrottava ihmeellisistä yrityksistä, mitkä alinomaa muistuttavat meiliimme vertausta sinapista, joka vähäpätöisenä siemenenä pantiin maahan ja kasvoi puuksi, jonka oksille linnut saattoivat tehdä pesänsä ja jonka varjossa ihmiset voivat levätä. Sillä tosiaankin, osuustoiminta on, niissäkin muodoissa, joissa se nyt verrattain lyhyen, vain puolisenvuosisataa kestäneen kehityksensä aikana ilmenee, jo nostanut miljoonia ihmisiä parempaan *aineelliseen* toimeentuloon ja saattanut enemmän *iloa* heidän elämäänsä. Näemmehän esimerkkejä siihen jo omasta maastamme. Onhan meillä jo tässäkin maassa, jossa osuustoiminta-aatteen siemen tuskin on ennättänyt ruveta itämään ja juurtumaan, missä siis, kun vasta 10 elettyä »osuustoimintavuotta» on takanamme, kaikki vielä on ikäänkuin alussa, missä koko aate on toistaiseksi niin vähän ennättänyt tulla tunnetuksi, että tuskin edes joka toisellakaan ihmisellä, jonka tapamme, on aavistusta siitä, mitä tietävät sanat sellaiset kuin »osuustoiminta», »osuuskunta», »keskusosuuskunta» ja »Pellervo» — niin, meilläkin

on silti jo maassamme yli 1,700 osuuskuntaa, joihin kuuluu yhteensä n. 200,000 jäsentä ja joiden yhteenlaskettu liikevaihto kaikkiaan nousee 100:n miljoonan markan tienoille. Kyllä meilläkin siis vähitellen alkavat toteutua Gladstone'n sanat, ettei ole olemassa niin suurta yhteiskunnallista ihmettä kuin on osuustoiminta.

Tällaisena siis esiintyy osuustoiminta, kun sen ulkonaisia piirteitä tarkastelemme. Helppo on nähdä, mikä on yhteistä kaikissa näissä yrityksissä niin ulkomailla kuin meilläkin — helppo huomata, mitä osuuskunta tahtoo ja mikä se on.

Osuustoiminta on ihmisten *yhteenliittymistä yhteisen taloudellisen päämäärän saavuttamiseksi keskinäisen avunannon, keskinäisen työn kautta.*

Osuustoiminta sanoo vähäväkisille: *Tehkäämme työtä yhdessä! Auttakaamme toisiamme! Ei niin, että me samalla koetamme rikastua toistemme kustannuksella, kuten olemme tähän asti tehneet, eikä niinkään, että kilpailemme keskenämme, sillä silloin meidän käy vielä huonommin, vaan siten, että me yhdistämme voimamme ja pienet pääomamme. Jos me näin teemme, saavutamme me samat edut kuin suurliikemiehet — kapitalistit — ja suurtilallisetkin. Me voimme päästä omiksi kauppiaiksemme, omiksi hankki-*

joiksemme, omiksi tehtailijoiksemme, omiksi talonomistajiksemme, omiksi lainanantajiksemme, vieläpä oman tilan omistajiksikin ja voimme keskenämme jakaa työmme tulokset, ilman että osan siitä nielevät välikädet. Osuustoiminta tahoo siis *nostaa vähäväkisiä, pelastaa heidät yksinäisyydestään, yhdistää heidät yhdeksi, suureksi voimaksi.*

On todella täysi syy päästä sen salaisuuden perille, miksi tai miten niin yksinkertainen yhteistyön muoto kuin on osuuskunta, pystyy aikaansaamaan niin suuria taloudellisia tuloksia kuin osuustoiminta on osottanut voivansa luoda.

Avaimena osuustoiminnan suureen menestykseen ei olekaan yksistään *voimien yhteenliittyminen*. Vaan osuustoiminta eroaa muusta liikemaailmasta siinä, että se perustuu *siveellisille periaatteille*. Muuan suuri tiedemies, jolle ei suinkaan sovi osuustoiminta-»haaveilijan» nimi, vaan joka tasapuolisesti on arvostellut yhteiskuntailmiöitä — kansantaloudentutkija Schmoller — sanookin, että, kun liikemaailmassa yleensä on tunnuslauseena »jokainen yksikseen», »veli veljeään vastaan», »katsokoon kukin eteensä», niin on osuustoiminnan tunnuslauseena: »yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta». — Tai, kuten myöskin on sanottu, tuo lause: »Te olette

kaikki veljiä» on paras ja osuustoiminnalle sopivin tunnussana. Sillä tällä alalla ei ole sanoja »minun», »sinun» tai »hänen», vaan kaikki on »meidän». Puodit, leipomot, meijerit, tehtaat, kaikki kuuluvat jäsenille yhteisesti, kuten suuressa perheessä on laita. Kaikki se, mistä on hyötyä yksityiselle, on hyödyksi myöskin kaikille. Pie-ninkään maitotilkkanen, minkä köyhä mäkitu-palaismuori tuo osuusmeijeriin, vähäisinkään ostos, jonka pikku lapsi tekee osuuskaupassa, ei ole merkitystä vailla toisille jäsenille.

Voimme siis sanoa, että miten suuria ovatkaan yhteenliittymisen tuottamat *taloudelliset* tulokset, ne eivät kumminkaan yksinään riitä antamaan osuustoiminnalle sen elinvoimaa. Jos nimittäin osuustoiminta vain olisi keino, miten elää paremmin ja säästää enemmän, ei se koskaan olisi saanut osakseen sellaista uhrautuvaa innostusta, ei sytyttäneytluottamusta ihmisjoukoissa melkein kaikissa maailman maissa. Jos sillä ei olisi meille tarjottavana muuta tarkoitusperää eikä muuta tulevaisuudentoivoa kuin on se, minkä antaa joidenkuiden ajanmukaisesti varustettujen meijerien tai kauppojen perustaminen tai jonkun pennin hankkiminen lisää tuloihimme, ei se tosiaankaan olisi voinut eri maista ympärillensä kerätä miljoonia ihmisiä, jotka nyt — syystäkin ylpeinä —

kutsuvat itsensä »osuustoimintaväeksi». Ei, seikka on se, että osuustoiminta taloudellisen tarkotusperänsä ohella myöskin tahtoo saada ihmiset *paremmiksi* ja *onnellisemmiksi*, korottaa heitä *siveellisesti* ja *yhteiskunnallisesti*.

Onpa onneksi osuustoiminnalle, ettei se ajan pitkään lainkaan menesty, joll'emme samalla koeta täyttää näitä sen siveellisiäkin vaatimuksia. Se ei ainoastaan jää onnistumatta, vaan se *ei voi* täyttää edes taloudellistakaan tarkotusperäänsä. Siinä juuri onkin sen voima ja väkevyys, siinä se ihanteellinen leima, joka nostaa sen korkealle yläpuolelle kaikkea muuta liiketoimintamuotoa. Osuustoiminta siis *ehdottomasti* kehittää osanottajissaan korkeampia, siveellisiä ominaisuuksia sen kautta, että se *vaatii* meiltä semmoisia.

Ensimmäinen niistä siveellisistä ominaisuuksista, joille osuustoiminta rakentaa, ominaisuus, jota emme koskaan saa unohtaa, on *yksimielisyys*. Ilman yksimielisyyttä, se on, ilman että pidetään tärkeänä päästä yhteiseen päämaaliin ja sen saavuttamiseksi noudattaa yhteisiä menettelytapoja, on osuustoiminta menettänyt voimansa, se häviää. Senpätähden meidän ei pidä sekottaa omia yksityiskiistojamme osuuskuntamme asioihin, ei tule antaa vastenmielisyytemme jotain henkilöä

kohtaan olla määräävänä esim. luottamusmiehiä valittaessa. Ainoastaan niiden kelpoisuus, kunto, olkoon määräävänä. Siksipä emme liioin saa sekoittaa osuustoimintaan politiikkaa. Se on sille kuolettavaa myrkyä. Sentähden meidän myöskin on alistuminen kuriin, yhteiseen johtoon, toisin sanoen, meidän tulee oppia tottelemaan. Kurittomuus vaikuttaa vähitellen hajottavasti.

Toiseksi vaatii osuustoiminta menestyäkseen *uskollisuutta* yhteiselle yritykselle. Emme saa hetken voiton tai muutaman pennin halvemman hinnan vuoksi antaa itseämme houkutella pois tovereittemme joukosta. Alku saattaa tuntua vaikealle, tulevaisuus näyttää synkälle, ja onnettomuusiakin voi kohdata osuuskuntaamme, mutta me voimme voittaa vaikeudet, jos olemme uskollisia ja lujasti pysymme yksissä.

Kolmanneksi vaatii osuustoiminta *yhteistunnon* ja *keskinäisen luottamuksen* ylläpitämistä. Pois siitä itsekkäisyys! Ei kukaan saa rikastua toisen kustannuksella. Jokainen on saatava käsittelemään, että hänkin on osaltaan vastuunalainen osuuskunnan asioista. Pois myös toisten panetteleminen! Se keskinäinen luottamus ja yhteistunto, mikä vallitsee hyvässä perheessä, on hyvän osuuskunnankin elämänehtoja.

-Ja lopuksi: osuustoimintaväen on noudattaminen *rehellisyyttä* ja *järjestyä*. Taikka, kuten Gide sanoo, »meidän täytyy toiminnastamme karkottaa kauvas valhe reklaaminteon muodossa ja petos joko vilpillisen punnituksen tai tavaraväärennyksen muodossa, meidän tulee kasvattaa itsessämme kunniantuntoa kaupan-
teonkin alalla».

Siis: ilman näitä eettisiä periaatteita on osuustoiminta, koska sillä on verrattain heikko taloudellinen pohja, paljoa heikompi kuin tavallinen liiketoiminta. Rahallinen voitto yksinään ei voi ylläpitää osuuskuntaa; ainoastaan siveellisiä periaatteita noudattaen se kykenee kehittämään sen ihmeellisen taikavoiman, minkä se on näyttänyt itseensä sulkevan.

Kaikesta edelläsanoitusta ilmennee niiden sanojen totuus, jotka alussa lausuumme, että *osuustoiminta tarvitsee naisia*.

Osuustoiminta ei voi onnistua pyrkimyksissään luoda ihmisiä paremmiksi ja onnellisemmiksi, elleivät myöskin naiset ota osaa tähän työhön. Toisaaltahan taas niinikään näemme, että ne päämäärät, jotka osuustoiminta on saa-

vutettavakseen asettanut, ovat niin korkeat, että niiden välttämättömästi täytyy naisissa herättää myötätuntoisuutta, niin, vetämällä vetää naiset työskentelemään tämän liikkeen hyväksi, vetää ainakin ne naiset, jotka tahtovat saada aikaan hyvinvoinnin tasaisempaa ja oikeudenmukaisempaa jakoa sekä työskennellä korkeampien, eettisten tarkotusperien saavuttamiseksi.

Kun kerran puhuin eräille maaseudun naisille osuustoiminnan merkityksestä, tuotiin siinä tilaisuudessa kuitenkin esille seuraava vastaväite: »Kyllähän se munanmyynti meille sopii, mutta mitä kaikki muu meille kuuluu? Miehet ottavat meijerirahat ja mitä osuuskauppaan tulee, niin on meidän toki parempi ostaa kauppiaalta, sillä osuuskaupassa ei koskaan anneta velaksi, ei koskaan helpoteta hintoja eikä koskaan anneta kauppanpäällisiä!»

Eivätkö siis naiset tarvitse osuustoimintaa?
Ajatelkaamme puhtaasti käytännölliseltä kannalta naisten suhdetta eri osuuskuntiin.

Eniten vieraiksi naiset kai tuntevat itsensä *osuuskassoihin* nähden. Mutta mitenkä suuressa määrin juuri nämä osuuskunnat edistävätkään talojemme, kotiemme talouden vaurastumista, joka samalla kertaa on myöskin meidän toimeentulomme parantamista! Osuuskassathan antavat

meille rahaa kaikenlaisiin laajennuksiin ja parannuksiin maanviljelyksessämme, ja ne ovat auttaneet monta köyhää perhettä näkemään »parempia päiviä» — —. Osuuskassat opettavat meidän miehillemme järjestystä ja täsmällisyyttä liikeasioissa sekä saavat heidät tekemään arviolaskuja. Nämä ovat ominaisuuksia, jotka eivät suinkaan kaikilla miehillä aina ole synnynnäisiä. Ja juuri ne, osuuskassat, auttavat meitä tehokkaalla tavalla pyrkimyksissämme saada aikaan korkeampaa siveellistä elämää. Minitkaamme vain yksi esimerkki! Osuuskassat eivät jäsenikseen ota vastaan juoppoja, koska ei voida luottaa siihen, että nämä ovat asioissaan niin täsmällisiä ja niin luotettavia kuin noitten pienten kyläpankkien menestyminen vaatii. Mutta onpa tapahtunut, että juomareista on tullut raittiita, kun he ovat nähneet, että se oli ainoa tapa, millä he pääsevät osallisiksi osuuskassan tuottamista eduista. Eräs saksalainen pappi onkin sentähden voinut sanoa: »Meidän osuuskassamme on edistänyt siveellisyyttä seurakunnassamme enemmän kuin kaikki minun saarnani yhteensä». Ja kuinka paljon merkitseekään tämä vaimoille ja äideille!

Meijeriosuuskuntaan nähden on kylläkin totta, että isäntä ottaa haltuunsa meijeristä saadut ra-

hat. Mutta on myöskin huomattava, että naiset ovat vapautuneet aikamoisesta työstä siten, että voinvalmistuksen huolet ovat siirtyneet pois heidän hartioiltaan. Mitenkä suuren turvan ja tuen takaakaan kodin taloudelliselle asemalle se, että meijereistä säännöllisesti saadaan rahaa, joka nostetaan kuukausittain aivan samalla tavalla kuin virkamies nostaa palkkansa. Muutamia vuosia sitten kertoi eräs lähettäjä Pellervo-lehdessä, että hän oli kerran tavannut kolme nimismiestä Pohjois-Savosta, jotka olivat saaneet ulosottojen lukumäärän supistuneen aivan mitättömiin heidän pitäjissään, sen jälkeen kun osuusmeijerit olivat ruvenneet antamaan maamiehille vakituisia tuloja. Mitä merkitseekään tämä puolisoille ja äideille, niin, kodeille? Ja onko isäntä koskaan ennen pitänyt niin suurta huolta navetastaan, pitänyt sen hyvässä kunnossa, parantanut rehuviljelystä, hankkinut kotiin parempaa rehua j. n. e. kuin sen jälkeen, kun hän tuli osuusmeijerin jäseneksi? Onko naisen työ elukoiden hoitamisessa koskaan ennen ollut niin kunnioitettua kuin nyt, kun meijerit on saatu aikaan? Kuinka monet meijerit ovatkaan alkaneet avustaa naisia heidän toimessaan, palkkaamalla kiertäviä karjakoita, levittämällä kirjallisuutta y. m. Olen tässä

ainoastaan ajatellut, mitä etuja naisilla on osuusmeijeristä. Mutta se, että naiset hoitavat talon maitotaloutta ja vastaavat siitä, velvottaa heitä myöskin meijeriinsä nähden ja sitoo heitä sen kautta lähemmin siihen. »Muistakaa», lausui eräs v. 1907 »Pellervon päivien» esitelmänpitäjistä, ylitarkastaja Hannes Nylander, »muistakaa, että joka pilaantunut maitopisara, joka viedään osuusmeijeriin, vaikuttaa koko meijerin tulokseen, vahingoittaen siis tätä yhteistä yritystänne». —

Sammalkuivike- ja puimakoneosuuskunnat, puhumattakaan *'munanmyyntiosuuskunnista*, jotka aivan erikoisesti soveltuvat naisten toimintapiiriin, niin, kaikki nämä maatalousosuuskunnat pyrkivät ikäänkuin luonnon voimalla herättämään vireille kodissaan enimmänsyrjäänvetäytyneenkin naisen harrastuksen.

Mutta näistä osuuskunnista johdumme siihen osuuskuntaan, jota enemmän kuin mitään muuta on sanottu naisten omaksi, nimittäin *osuuskauppaan*. Naiset, jotka pitävät huolta kotitaloudesta, nepä myöskin tavallisesti tekevät ostokset. Senpavuoksi heillä on yhtä paljon ja vielä enemmänkin kuin miehillä tekemistä kauppapuotien kanssa. Mitä hyödyttää kotia se, että mies ottaa osuuk-sia osuuskaupasta, jos hänen vaimonsa jatkaa ostamista yksityiseltä kauppiaalta? Hänen val-

lassaan on joko tehdä osuuskaupasta elinvoimainen ja kehityskykyinen liike tai, vähentämällä sen ostajapiiriä yksityiskauppiaan eduksi, osaltaan edistää näitten osuustoiminnan luonnollisten vastustajain etuja. »Voiko kukaan nainen», näin huudahtaa eräs saksalainen osuustoimintainen, »joka kerran on oppinut ymmärtämään itse osuustoiminnan olemuksen, enää epäröidä tai olla epätietoinen siitä, mihin hänen oma etunsa ja sen valvominen, samoin kuin hänen velvollisuutensa koko yhteisöä kohtaan, vaativat hänen menemään!» Ja mitä etuja sitten osuuskauppa puolestaan tarjoo hänelle? Hyviä, taatuja tavaroita, sillä muuhan ei voi edes tulla kysymykseenkään, koska osuuskaupassa jäsen itse on samalla sekä ostajana että liikkeenomistajana, vieläpä se vuoden lopussa antaa sievoisen voitto-osuudenkin. Eihän tämä tosin vielä ole suuri meillä Suomessa, harvoin 3—4 %:ia suurempi jokaista sadan markan ostoa kohti, mutta muissa maissa nousee voitto-osuus jo paljoa suuremmaksi, Sveitsissä esimerkiksi 6—7 %:iin, Saksassa keskimäärin 9 %:iin ja Englannissa keskimäärin 11,5 %:iin saakka. Mitä tämä voitto-osuus naisille merkitsee, käsittää siitä vastauksesta, jonka eräs saksalainen nainen kerran antoi kysymykseeni, tiesikö hän, mitä osuus-

kauppa on: »Kyllä, siitähän saksalaiset rouvat saavat käsirahansa . . .» Senvuoksi onkin Gide, sukkelasti, kuten ranskalainen ainakin, sanonut, että, samoin kuin muutamien hammaslääkärien ilmoituskilvissä nähdään kirjoitettuna, vaikka usein syyttä: »Täällä vedetään hampaita kivuttomasti», samoin voitaisiin myöskin, mutta täydellä syyllä, kiinnittää osuuskaupan oven yläpuolelle kilpi, jossa sanotaan: »Täällä tehdään säästöjä kivuttomasti».

Kaikesta tästä puhuessani olen ajatellut naisia vain niin sanoakseni *passiivisina* osanottajina osuustoimintaliikkeeseen. Kun he *toimivina* siihen ottavat osaa, kun he esim. joko osuuskunnan hallituksen jäseninä tai sen kokouksien innokkaina osanottajina tulevat harrastaneeksi osuuskunnan hallintoa ja sen asiain hoitoa, on osuuskunta naisille teknillisenä taloudelliseen elämään tutustumiskouluna, jonka käymisestä heillä on arvaamattoman suuri hyöty. Suoranaisesta osanotosta nykyaikaisen osuuskunnan hoitoon ja siihen huolekkuuteen sekä säästäväsyyteen, mihin se velvottaa, tulee heillä sitten olemaan arvaamattoman iso apu myöskin oman kotinsa taloudenhoidossa. Me näemme siis kaikkialla, että osuustoiminnassa sekä yksityiset että yleiset harrastukset käyvät käsi kädessä. Nais-

ten osuustoimintaharrastus ei ole enemmän kuin heidän käytännöllinen osanottonsakaan siihen lainkaan ristiriidassa heidän kotiharrastustensa ja velvollisuutensa kanssa, eikä suinkaan merkitse näiden laiminlyömistä. Sillä siitä, minkä he tekevät osuustoiminnan hyväksi, koituu etua niin heille itselleen kuin heidän lapsilleen ja kodeilleenkin; se on heille ajan oloon kantava runsaita hedelmiä. »Osuustoiminta», niin sanoo edellämainittu Gide, »on palkitseva naisia ainakin yhtä runsaasti, s. o. samaan määrään asti, minkä verran he ovat sen hyväksi toimineet, niin, onpa sen satakertaisestikin palkitseva, sillä aatteet, teot ja laitokset eivät ole niin kitsaita kuin ihmisyksilöt; ne palkitsevat meille aina sen hyvän, minkä me olemme niiden hyväksi tehneet, antamalla meille tunnonrauhan sekä uusimalla meidän voimamme ja uskomme».

Näin käsittävätkin asian ne naiset, jotka ovat ottaneet osaa käytännölliseen osuustoimintatyöhön. Kun Englannin naisten osuustoimintaliiton monivuotinen puheenjohtaja, Mrs Bury, liiton vuonna 1909 pitämässä kongressissa erosi toimestaan, lausui hän:

»Uskon, että osuustoimintanaisten elämä on sekä laventunut että syventynyt ja että moni muuten ehkä piiloon jäämään joutunut huo-

mattavakin kyky juuri siten on päässyt täysin kehittymään. Monelle sitä kaipaavalle mielelle on avautunut tie eteenpäin pyrkimiseen, kehitykseen ja työhön, ja itse liikekin on tullut paljoo rikkaammaksi juuri niitten hiomattomien ihmisjalokivien kautta, joita olemme löytäneet. — — — Omasta kokemuksestani voin varmasti luvata onnellista ja täysinäistä elämää niille, jotka osuustoiminnassa haluavat tehdä työtä. Kaikista vastuksista huolimatta tuottaa tämä työajan oloon mitä pysyväisimmän onnen».

Kaiken tämän ovat muiden maiden naiset huomanneet. Juuri siitä syystä, että he ovat nähneet, miten mahtava välikappale osuustoiminta on kodin taloudellisen aseman parantamiseksi ja koko kansan siveellisen tilan kohottamiseksi, ovat he liittyneet suuriksi järjestöiksi, joiden kautta he työskentelevät osuustoiminta-atteen levittämiseksi, sen periaatteiden ylläpitämiseksi ja itse kehittyäkseen kunnan osuustoimintanaisiksi. Onpa sanottu naisten tässä suhteessa tekemästä työstä, että, jos nainen kerran oppii käsittämään, mitä osuustoiminta on ja mitä

se tahtoo, mihin se pyrkii, niin eipä ole tällä aatteella sen tulisempaa taistelijaa kuin juuri hän on. Tätä todistaa Englanti suurenmoisine osuustoimintoineen; Englanti käy näet tässäkin suhteessa muiden maiden etunensä. Englantilaiset naiset ovat järjestäneet suuren naisten osuustoimintaliiton (The Women's Co-operative Guild), jolla on juuri ne tehtävät, jotka äsken mainittiin. Käsityksen siitä, miten mahtava ja paljon merkitsevä tämä naisten liitto todella on, saa, kun kuulee, että siinä nykyisin on 26,000 naista jäsenenä, jotka ovat jakaantuneina enemmän kuin 400:aan paikallisyhdistykseen. Useimmat näistä naisista ovat osuuskauppojen naisjäsenten parhaimmista. Tämä samainen liitto julkaisee osuustoimintakysymyksiä selvittelevää kirjallisuutta, järjestää alituisesti esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, osuustehtaiden valmistamien tavarain näyttelyitä, retkeilyjä tällaisiin tehtaisiin ja huomiota ansaitseviin osuuskauppoihin, toimeenpanee osuuskauppojen jäsenille yhteisiä huvitilaisuuksia, kokoontuu vuosittain suuriin kongresseihin, joissa keskustellaan tärkeistä osuustoimintakysymyksistä ja tehdään päätöksiä niiden johdosta j. n. e. Liiton toiminnan ehkä arvokkain osa on sen työ osuustoiminnan aatteellisen puolen kohottamiseksi. Jokainen, joka

edes jonkunkaan verran tuntee osuuskauppatoimintaa, tietää esimerkiksi, miten vaikeata on saada siitä poistetuksi velkakauppa. Vaikka käteisellä rahalla tapahtuva kauppa on yksi osuustoiminnan peruseriaatteita, vastustetaan sen johdonmukaista käytäntöön pääsemistä sillä, että yksityiskauppiat mahdollisimman paljon myyvät tavaroita ihmisille velaksi. Mainittu Englannin naisten osuustoimintaliitto käy ankaraa sota m. m. juuri sanottua velkakauppaa vastaan. Samalla tavalla työskentelee se myöskin sitä osuuskuntien jäsenistössä niin tavallista taipumusta vastaan, että osuuskunnan voitosta maksettaisiin jäsenille korkein mahdollinen voitto-osuus. »Lujittakaamme mieluummin osuuskuntamme omilla jaloillaan pysymistä», saarnaa liitto, »käyttäkäämme osa voitosta mieluummin sivistystarkoituksiin kuin että tavottelimme suuria voitto-osuuksia!» Edelleen työskentelee liitto kaikkien sellaisten tavaroiden kauppaamista vastaan, joissa on terveydelle vahingollisia aineita. Kaikilla tavoilla on liitto koettanut parantaa osuuskunnissa työskentelevien henkilöitten asemaa; se on esimerkiksi ponnistellut paljon, saadakseen osuuskaupat iltasin hyvissä ajoin suljetuiksi ja osuusyrietyksissä — tehtaissa sekä kauppoissa — työskentelevän hen-

kilökunnan palkat mahdollisimman edullisiksi (ammattiyhdistysten »minimi»-palkkauksen niissä käytäntöön). Ja miten suuressa määrin naisella, kun hän antautuu yhteiskunnalliseen työhön, on oikeudentuntoa, käy myöskin ilmi juuri tämän naisliiton toiminnasta: missä osuustoimintanaiset ovat havainneet tavaroita tarjotun osuuskauppoissaan semmoisista tehtaista, joiden tiedetään maksavan nälkäpalkkoja työväelleen, joissa on pitkä työaika, epäterveelliset olosuhteet j. n. e., eivät he anna asianomaisille rauhaa, ennenkun mainitunlaisten tehtaiden tuotteet ovat kadonneet osuuskaupan hyllyiltä. — Nämä ovat ainoastaan muutamia esimerkkejä siitä, mitenkä Englannin naisten osuustoimintaliitto työskentelee. Sen merkitys Englannin osuustoiminnalle on niin suuri, että sitä pidetään yhtenä liikkeen tärkeimpänä välikappaleena varsinkin osuustoiminnallisen sivistyksen levittämiseksi ja osuustoimintauskon ylläpitämiseksi. Siitä syystä tervehtikin Englannin osuustoimintanaisia, kun he kesänä 1909 kokoontuivat kongressiinsa, tuo suuri, johtavassa asemassa oleva osuustoimintalehti »The Co-operative News» seuraavilla ylpeillä sanoilla: »Se aika on jo kauvan sitten ohi, jolloin voitiin jättää huomioonottamatta, että naiset ovat tärkeimpiä tekijöitä sekä kansallisen

että kansainvälisen osuustoimintaliikkeen lopulliseen voittoonsa viemisessä».

Tällaisia naisliittoja on jo muutamia vuosia ollut myöskin Skotlannissa, Ranskassa, Hollannissa ja sellaisia on äskettäin syntynyt Unkarissa ja Ruotsissa.

Kuullessamme puhuttavan niin mahtavista järjestöistä kuin on juuri mainittu Englannin naisten, tunnemme olevamme melkein kuin herpaantuneina. Miten voisimme me, Suomen naiset, tehdä osuustoiminnan hyväksi edes jotain sentapaista kuin kertomamme englantilaiset aatesisaret?

Tuntuu niin luonnolliselle ja läheiselle se ajatus, että meidänkin maamme naisten olisi otettava esimerkkiä noitten englantilaisten naisten menestyksellisestä ja taidokkaasta järjestäytymisestä. Siitä onkin jo ollut kysymys. Suomen osuuskauppojen edustajakokouksessa v. 1908 esitettiin siitä erikoinen alustus ja osuuskauppojen äänenkannattaja »Yhteishyvä» on sittemmin usean kerran käsitellyt juuri tätä samaa kysymystä.

On kumminkin otettava harkinnanalaiseksi kysymys siitä, onko tällaisen naisjärjestön aikaansaaminen meidän maahamme tarpeen tai edes hyödyksikään? Se, että tällainen liitto on ja

vieläpä toimii menestyksellisestikin Englannissa, ei *yksin* riitä syyksi tai tueksi ajatukselle, että sellainen on Suomessakin aikaansaataava. Sillä ei ole suinkaan varmaa, että siitä, mistä jossain maassa jonakin määrättynä ajankohtana voi olla etua, vain senvuoksi olisi ehdottomasti myös hyötyä toisessa maassa useita vuosikymmeniä myöhemmin.

Siihen aikaan, jolloin Englannissa tämä naisten osuustoimintaliike alkoi — se oli 1880-luvulla — ei ollut ajateltavissakaan sitä yhteistyötä miesten ja naisten kesken, mitä nyt menestyksellisesti tehdään useilla yhteiskunnallisilla aloilla, sanoo eräs etevä ja huomattava Ruotsin osuustoimintainen, rouva Emilia Broomé, jonka mielestä tällaisen järjestön aikaansaamisella sielläkään ei ollut riittäviä perusteita. »Naisilla oli silloin vielä liian vähän tietoja, liian vähän harjaantumusta tällaiseen työhön ja siitä syystä myös liian vähän luottamusta itseensä, voidakseen edes jossain määrin täyttää paikkansa miesten rinnalla, ja näiden oli taas puolestaan vaikea silloin vielä edes ajatellakaan naista samanarvoiseksi työtoveriksi. Epäilemättä oli silloin varsin nerokas se ajatus, että naisten oli itse järjestäydyttävä ja juuri tämän erikoisjärjestönsä avulla kehitettävä niitä ominaisuuksia, joita vailla enemmistö heistä oli.

Ja samalla tuli heidän tehdä hyödykästä työtä, jolle miehiset osuustoimintaliikkeen ajajat ovat oppineet antamaan yhä suurempaa arvoa ja joka vähitellen on johtanut arvokkaaseen yhteistyöhön naisten ja miesten kesken heidän yhteisissä järjestöissään. Siitä ajasta lukien, jolloin Englannin naisten osuustoimintaliitto perustettiin ja sai alkunsa, on kuitenkin sekä naisten kehitykseen että muihin edellytyksiin nähden yhteistyöhön sopivaisuudesta miesten rinnalla tapahtunut niin suuria muutoksia, että meillä on täysi syy kysyä, onko nyt tarpeen ja edes hyödyllistäkään ajatella tänne aikaansaatavaksi samanlainen järjestö ja yhdenlainen kehitys kuin siellä Englannissa on ollut? Meidän maassamme ovat naiset joutuneet aikaisemmin ottamaan osaa muihin yhteiskunnallisiin liikkeisiin, esim. raittius- ja työväenliikkeeseen kuin varsinaiseen osuustoimintatyöhön ja ovatsiis jo muissa järjestöissä saavuttaneet sen kokemuksen yhteiskunnallisen työn tekemisessä, jonka omistaminen on ollut englantilaisen naisjärjestöliikkeen tärkeimpiä tehtäviä tai pyrkimyksiä».

Nämä samat sanat sopivat kuin naulalleen meidänkin maamme oloihin. Lisäksi tulee vielä se, että jo meidän valtiollinen tasa-arvoisuutemme miesten kera asettaa meidät, Suomen naiset, toi-

seen asemaan kuin missä ovat muiden maiden naiset. Edellämainittu ruotsalainen arvostelija ei ole liioin ottanut huomioon yhtä seikkaa, joka kyllä selvittää erikoisen naisten järjestön oikeutuksen, jopa tarpeellisuudenkin Englannissa, mutta sen sijaan osottaa sen olemassaolon vähemmän tärkeäksi Ruotsin ja Suomen naisille. Niinpä on Englannissa varsin tavallista — ja juuri naisten osuustoimintaliiton perustamisai-
koina se oli vieläkin yleisempää — ettei osuuskunnan jäseneksipääsy olekaan, kuten sanotaan, »avoin», vaan että osuuskuntaan hyväksytään jäseneksi vain yksi ainoa saman perheen jäsen, enimmäkseen mies, tai sallitaan vain jonkunlaista yhdistettyä (kombineerattua) miehen ja vaimon jäsenyysosallisuutta j. n. e., joka tavallisesti käytännössä johtaa siihen, että vaimo suljetaan pois jäsenyydestä. Tämä asiointila on tietysti herättänyt vastarintaa naisissa, se melkein kuin väkisin johtaa perustamaan erikoisen naisjärjestön, naisjärjestön, jonka yhtenä päätehtävänä juuri on vastustaa naidun naisen osuuskunnan jäsenyydestä sulkemista. Meillä sen sijaan ei ole tällaisia esteitä naisten aktiiviselle, suoranaistalle osanotolle osuustoimintaliikkeeseen.

Kun kaikki nämä seikat otetaan huomioon, voidaan todella panna kyseenalaiseksi, onko ai-

van erikoisten naisjärjestöjen aikaansaaminen meillä tarpeen vaatima? Eivätkö toisaalta meidän osuuskuntamme ja muut järjestömme voi toimia sen hyväksi, että naisten kesken *samoinkuin* miestenkin joukkoon leviää tietoja osuustoiminnallisista aatteista? Ja eikö toisaalta naisten sekä työkyky että harrastus osuustoimintaan voi kantaa yhtä kauniita hedelmiä yhteistyössä miesten *kanssa* ja *samaan* järjestöön kuuluen?

»Missä yhteistyö naisten ja miesten kesken yhteisen päämäärän saavuttamiseksi edullisesti käy päinsä», sanoo mainittu rouva Broomé, »siellä tehdään auttamaton erehdys, jos annetaan niiden kulkea eri teitä sitä kohti. Sanomme »auttamaton» siitä syystä, että mies ja vaimo, ainakin osittain erilaisia kun ovat, erinomaisesti täydentävät toisiaan, jotenka juuri saadaan enemmän hedelmällistä työtä aikaan. Ja eikö juuri osuustoiminta ole semmoinen työmaa, jolla naisten ja miesten tulisi yhtyä yhteistyössä, osuustoiminta, joka samalla tavoin eli yhtä tarkoin suojaa pikku kodin kuin suuren yhteiskunnankin etuja ja jonka johtomiehiltä vaaditaan sekä käytännöllistä kelpoisuutta ja herkkää, pienemistä asioistakin huolehtimista että kaukonäköisyyttä ja lämmintä ihanteellisuutta?»

Niissä maissa, minne näitä englantilaismallisia naisten osuustoimintaliittoja on syntynyt, puolustetaan niiden perustamisen tarpeellisuutta tavallisesti sillä syyllä, että on vallan välttämättömyyttä käytännöllisen osuustoiminnan ohella myöskin harjottaa aatteellista valistamistyötä. Mutta tätäkään syytä ei ole meidän maassamme olemassa. Meillähän toimii Pellervo-Seura juuri tällaisena valistus- ja järjestämisseurana, jonkalaista elintä useimpien muitten maitten osuustoimintaliikkeellä ei ole ollut ja jota ne senvuoksi ovat koettaneet muulla tavoin korvata. Lisäksi tulee vielä se, että meidän osuuskaupoillamme on oma järjestönsä, nim. Osuuskauppojen Keskusosuuskunta, joka, perustamalla ja ylläpitämällä neuvontatoimistoansa, kustantamalla osuuskauppakirjallisuutta ja n. k. osuuskauppapiireissä, joita nykyään on II, harjottamansa neuvontatyön kautta on täysin osottanut ymmärtävänsä valistustyön suuren merkityksen Suomen osuuskauppatoiminnalle. Vähitellen tulisi ehkä tuo erikoinen naisten yhtymä, niitten vastamainittujen oivallisten ja hyvin toimivien järjestöjen lisäksi, jotka meillä jo ovat olemassa, vaikuttamaan hajottavasti, tulisi jakamaan osuustoimintaväen kahteen suureen ryhmään: naisiin ja miehiin, kun sitä vastoin juuri osuustoiminnan

tulee enemmän kuin minkään muun yhteiskunnallisen liikkeen luonteelleen olla *kokoovan*, sellaisen, joka *keskuudessaan* kykenee toteuttamaan raamatun sanat: »ei tule olla erotusta juutalaisen eikä kreikkalaisen, ei miehen eikä vaimon välillä — — —». Yhteisen asian hyväksi toimitaan aivan varmasti paraiten niin, että pystyvimmät kyvyt, olivatpa nämä sitten miehiä tai naisia, käytetään kuhunkin erikoistehtävänsä, joko aatteelliseen valistustyöhön tai luovaan järjestämistoimintaan.

Jos siis meillä ei olekaan syytä maassamme ottaa englantilaisten naisten malliin osaa osuustoimintatyöhön, niin on meillä sen sijaan täysi syy siinä kohdin olla heidän kaltaisiaan, että teemme tätä työtä yhtä suurella innostuksella ja harrastuksella kuin he. Mutta tehkäämme se *oloihimme* paraiten sopivalla tavalla! Meillä suomalaisilla naisilla onkin tilaisuus useilla eri tavoin ottaa osaa käytännölliseen osuustoimintaelämään ja toimia aatteen hyväksi.

Tiedämmehän, että alku tähänkin jo on tehty. Monen monta kuuluvat jo nyt — varsinkin kaupungeissa — jäseninä osuuskuntiimme ja on useita sellaisia osuuskuntia, jotka joko hallituksensa tai hallintoneuvostonsa jäseniksi ovat valinneet naisia. Onpa olemassa yksi nimenomaan

vain naisten perustama osuuskuntakin, nimittäin »Osuuskauppa Aitta r. l.» Helsingissä; tämä liike myykin vain naisten tavaroita: kankaita, neulomatarpeita ja kaikellaisia »lyhyitä» tavaroita. Sen hallinto on yksinomaan naisten käsissä, samoin kuin sen palveluskuntaankin kuuluu pelkästään naisia.¹⁾ Onpa tiedossamme toinenkin osuuskunta, nimittäin »Osuuskunta Munarengas i. l.» Ahvenanmaalla, jonka toimeenpanevana johtajana tai oikeammin johtavana toimihenkilönä useana vuonna oli nainen. Suuri joukko naisia toimii myöskin jo osuuskauppojen johtohenkilöinä, etupäässä kaupanhoitajina, jossa toimessa heillä on mitä oivallisin tilaisuus työskennellä osuustoiminta-asian hyväksi; toisia taas toimii meijerinhoitajina osuusmeijereissämme ja onpa meillä osuuskassojakin, joissa tuo niille erikoisen tärkeä kirjanpitäjän toimi on uskottu naisen hoidettavaksi. — Naisten osuustoimintaharrastusten lisääntymistä todistaa vielä heidän run-

---

¹⁾ Tämän osuuskaupan lisäksi tuskin lienee — ainakaan ei tämän kirjoittajan tietämästä — koko Euroopassa muuta kuin yksi ainoa nimenomaan naisten perustama ja hallitsema osuuskunta, nimittäin »Naisten osuuskunta Ruotsalaiset Kodit» Tukholmassa; tämä osuuskunta myy siirtomaantavaroita ja elintarpeita.

sas osanottonsa niihin osuustoimintajuhliin, joita varsinkin maaseudulla on ruvettu viettämään esim. siten, että kaikki samassa pitäjässä olevat osuuskunnat ovat toimeenpanneet yhteisen juhlan (vertaa Pellervo-lehteen v. 1909, siv. 60 ja 529).

Juuri tähän suuntaan meidän on edelleen jatkettava, juuri tällä tavoin on meidän yhä pon-tevamminkin otettava osaa työhön osuustoiminnan hyväksi. Liittykäämme *jäseniksi* osuuskuntiamme ja pysykäämme jäsenyydessämme *uskollisina*, seuratkaamme harrastuksella niiden asioitten hoitoa ja ottakaamme osaa osuuskuntiamme kokouksiin! Juuri siten voimme olla mukana käytännöllisessä osuustoimintatyössä. Tarjot-kaamme, missä vain mahdollista on, osuuskun-tiamme palvelukseen, esim. niiden *hallituksen jä-seniksi*, kykeneviä naisia ja yrittäkäämme saada heidät myös siihen toimeen valituiksi! Samoin koettakaamme, kun joku meistä naisista on tähän tärkeään toimeen joutunut, täyttää ne vaati-mukset, jotka kohtuudella voidaan hallituksen jäsenenä panna! Silloinhan meillä on tilaisuus vaikuttaa osuustoiminnan ohjaamiseksi oikeaan suuntaan. »On aivan kohtuutonta, että useim-pien osuuskuntiamme hallitukseen kuuluu jäse-ninä yksinomaan miehiä», sanoo niin huomattava osuustoimintamies kuin on aikaisemmin mainit-

semamme ranskalainen prof. Gide. Varsinkin pitäisi naisille, asian luonnosta johtuen, varata tila kaikenlaisten kulutusosuuskuntien, sellaisten kuin ovat osuuskaupat, osuusleipomot, osuusmaitomyymälät y. m. s. hallituksissa. Näillä aloillahan naisilla usein on enemmän käytännöllistä kokemusta kuin miehillä, heillä on suurempi tavaran tuntemus sekä enemmän tietoja ruoka-aineiden tarkotuksenmukaisesta säilyttämisestä, käsittelystä ja käyttämisestä y. m., he kiinnittävät myös enemmän huomiota terveydellisiin olosuhteisiin kuin miehet j. n. e. Miehillä haluankin nimenomaan saada sanotuksi, että Englannin suurimmat ja paraiten menestyneet osuustoimintaliikkeet ovat juuri ne, mihin naisia enimmäkseen kuuluu jäseninä. Useat huomattavat englantilaiset osuustoimintamiehet sanovatkin, että naiset ovat »selkärankana» heidän osuuskaupoissaan.

Mutta jotta meistä tulisi todellakin kunnan osuustoimintanaisia ja jotta sellaisina voisimme oikein täyttää sen paikan tämän liikkeen palveluksessa, mihin olemme joutuneet, tulee meidän myös *kartuttaa tietojamme* osuustoimintaliikkeestä, seuraamalla sitä käsitteleviä aikakauskirjoja ja -lehtiä, lukemalla osuustoimintakirjallisuutta ja ottamalla osaa osuustoimintakursseihin ja -kokouksiin y. m. s.

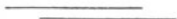
Kun me tällä tavoin otamme osaa osuustoimintatyöhön, niin sen iloissa kuin sen suurissakin — sillä meidän pitää aina muistaa, että osuustoiminnan ihmeelliset voitot saavutetaan vain alituisesti taistelemalla — niin, silloin on kumminkin meillä naisilla erikoinen tehtävämme, jota hoidamme omanamme, *nimenomaan meille kuuluvana*. Se tehtävä on tämä: meidän tulee pitää korkealla osuustoiminnan *aatteellisia* periaatteita ja pysyttää ihmisissä *usko* tähän suureen aatteeseen ja sen sisältämään voimaan.

Älköön meillä käykö sillä tavoin kuin eräs ranskalainen valittaa käyneen hänen kotimaassaan. »Meidän osuuskunnillamme», hän lausuu, »on ollut luonnollisina vihollisinaan henkilöitä, joiden vaikutus osuustoiminnan kohtaloihin on mitä suurin, naiset». »Lesseps», hän jatkaa, »tuo Europan ja Aasian välisen suuren kulkuväylän rakentaja, sanoi eräänä päivänä, että Suetsin kanavan rakentamisen menestyminen oli naisten ansio, koska he eivät milloinkaan epäilleet työn menestymistä. Mutta valitettavasti ei meidän osuuskunnillamme ole ollut semmoista onnea

kuin Suetsin kanavalla: ne eivät ole voittaneet puolelleen naisia».

Älköön Suomen osuustoiminnasta koskaan tarvittako näin sanoa!

Kirjallisuutta

Osuustoiminnan ajajille.

Pellervon kirjastoa on ilmestynyt:

N:o 1.	Hannes Gebhard, <i>Pellervo ja Suomen osuustoiminta</i> . Toinen uudistettu painos.....	—: 25
N:o 2.	Hannes Gebhard, <i>Pienviljelys ja osuustoiminta</i> . Loppuunmyyty	—: 50
N:o 3, I.	<i>Osuusmeijerit</i> . Käsikirja niiden perustamisesta ja ta- loudenhoidosta. <i>I vihko</i> . Osuusmeijerien tarkoitus, perustaminen, rakentaminen, hallinto ja hoito. Kolmas lisätty ja uudistettu painos.....	2: —
N:o 3, II.	<i>Osuusmeijerit</i> . <i>II vihko</i> Osuusmeijerien kirjanpito. Toinen paranneltu painos	1: —
N:o 4.	Hannes Nylander, <i>Yhteistoimintaa karjan jalosta- misessa</i> . Toinen uudistettu ja lisätty painos	1: 25
N:o 5.	<i>Osuustoimintalaki</i> . Ohjeita sen käyttämiseen. Viides paranneltu painos	1: 50
N:o 6.	Hannes Gebhard. <i>Osuustoiminnan keskittämisestä ja sen edellytyksistä</i> . Toinen painos	—: 25
N:o 7.	<i>Liikepääoman hankkiminen Suomen maanviljelykselle osuustoiminnan avulla</i> . Loppuunmyyty.....	—: 25
N:o 8.	<i>Papit ja maanviljelijäin osuustoiminta</i> . Kirj. Eräs osuustoiminnan ystävä	—: 50
N:o 9, I.	<i>Osuuskassa</i> . Käsikirja. Ensimmäinen vihko. <i>Osuus- kassan perustaminen</i>	1: —
N:o 9, II.	<i>Osuuskassa</i> . Käsikirja. Toinen vihko <i>Osuuskassan hoito</i>	1: —
N:o 9, III.	V. Fagerström, <i>Osuuskassa</i> . Käsikirja. Kolmas vihko. <i>Osuuskassan kirjanpito</i>	1: 50
N:o 10.	J. K. Paasikivi, <i>Osuustomintalain pääkohdat</i> . Toi- nen painos	—: 50
N:o 11.	August Ramsay, <i>Karjanvakuutusyhdistyksistä</i> ..	—: 75
N:o 12.	[Bruno Granit], <i>Osuuskaupat</i> . Käsikirja niiden pe- rustamisesta ja hoidosta. Toinen pain. tekeillä	2: —
N:o 13.	Janne Vitikka, <i>Pellervon Väliytysliike</i> , sen synty, järjestys ja ensi toimintavuosi. Loppuunmyyty..	—: 25
N:o 14.	Hannes Gebhard, <i>Osuuskassojen Keskuslainara- hasto</i> , sen synty ja järjestys.....	—: 25
N:o 15.	<i>Valmistuksia yhteistoiminnalle meijerien kesken</i> . Lop- puunmyyty	—: 25
N:o 16.	Juho Torvelainen, <i>Piirteitä osuustoiminnallisesta viljakaupasta Saksassa</i>	—: 50
N:o 17.	[Lennart Gripenberg], <i>Yhteinen metsätalous</i> . Käsi- kirja	—: 75
N:o 18.	Hannes Gebhard, <i>Maanosto-osuuskunta</i> . Ohjeita sen perustamisessa. Toinen painos	1: —
N:o 19.	Lennart Gripenberg. <i>Viljanmyyntiosuuskunnat</i> . Käsikirja	1: 25
N:o 20, I.	A. Antti Hiltunen, <i>Yht-isostojen kirjanpito</i> Loppuunm.	—: 50
N:o 21.	T. Arola, <i>Epäkohtia ja tulevaisuusmahdollisuuksia maatalouskonekaupassa</i>	—: 50
N:o 22.	<i>Puimakoneosuuskunnat</i> . Käsikirja niiden perustami- sesta ja hoidosta	1: —
N:o 23.	Onni Karhunen, <i>Osuuskuntain suhde rekisteri- viranomaisiin</i>	—: 50
N:o 24.	E. A. Malm, <i>Sammalkuivikkeen valmistus ja sam- malkuivikeosuuskunnat</i>	1: 50

Pellervon lentolehtisiä on ilmestynyt:

- N:o 1. *Säästäväisyyttä, joka tulee kalliiksi.* (2 pain.)
 N:o 2. H. G., *Osuuskassa.* (2 pain.)
 N:o 3. J. G. Lagus, *Mitä hyötyä on osuusmeijeristä?* (2 pain.)
 N:o 4. H. G., *Me osuustostomintaväki - toistemme palvelijoita.* »
 N:o 5. *Kaksitoista neuvoa osuuskaupan perustajille.* (2 pain.)
 N:o 6. V. Mäkelä, *Viljanmyynti yhteistoiminnaksi!*
 N:o 7. E. A. Malm, *Turvepehkuosuuskuntia perustamaan!*
 N:o 8. Paavo Brummer, *Yhteisiä puimakoneita hankkimaan!*
 N:o 9. S. A. Sohlman, *Mitä hyötyä on metsänomistajilla metsätaloussyhdistyksestä?*
 N:o 10. *Neuvoja sammalkuivikeosuuskunnan perustajille.*
 N:o 11. *Miten osuusmeijeriä perustettaessa on meneteltävä.*
 Lentolehtiset maksavat: 5 p. kpl., 25-99 kpl. à 3 p.,
 100 kpl. tai enemmän à 2 p.

Pellervon pikkukirjasia on ilmestynyt:

- N:o 1. Ph. Suuronen, *Osuuskuntien toimitsijain vastuunalaisuudesta.* ..... —: 10
 N:o 2. Hannes Gebhard, *Liikkeemme Kymmenvuotiset saavutukset. Juhlaesitelmä 19¹/₁₀09.* —: 25
 N:o 3. Hedvig Gebhard, *Naiset ja osuustoiminta.* —: 25

Pellervon juhlaulkaisu:

Suomen osuustoimintaliike ja Pellervo-Seura 1899²/₁₀1909 3: 50

Koko osuustoimintakirjallisuudessa ainoa laatuaan oleva julkaisu. Sisältää 44 osuustoimintamiehen kirjoittamaa 46 kirjoitusta osuustoiminnan eri aloilta (lähes 600 sivua), n. 140 kuvaa, valaisevia karttoja, diagrammeja y. m. Välttämätön kirja joka osuustoiminnan ajajalle.

Tästä suuremmoisesta julkaisusta on ilmestynyt lyhennetty, huokeahintaisempi laitos:

Yhteistyö 1: 85

Sisältää 27 osuustoiminnan eri aloja käsittelevää kirjoitusta (lähes 400 sivua), 16 sivua eri paperille painetuita kuvia y. m.

Tilattuna yhdessä Pellervo-lehden kera on hinta vain 1: 65.

Osuustoimintalehtiä ilmestyy

Suomen osuustoimintalehti.

Pellervo-Seuran ja osuustoiminnallisten keskeitten julkaisema.

Kääntyy etupäässä niitten kansalaisten puoleksi jotka ovat osuustoimintayritysten johdossa ja johtajissa, sekä kehittyneemmän osuustoimintapuoleksi.

Ilmestyy kerran kuukaudessa. Tilajamäärä v. 1909 1,200. Tilaushinta Smk 3: —.

Pellervo.

Sisältää osuustoimintaa, varsinkin maataloudellista osuustoimintaa, sekä maataloutta käsitteleviä kirjoituksia ja tiedonantoja.

Ilmestyy kahdesti kuukaudessa (ruotsalainen painos kerran kuukaudessa). Tilajamäärä v. 1909 27,000. Pellervo on ei ainoastaan Suomen, vaan Pohjoismaiden levinnein maatalouslehti. Tilaushinta Smk 1:50.

Jos yhteistilaus tehdään, alenee tilaushinta seuraavasti:

(lähetytinä yhdessä kääreessä):				(lähetytinä erikseen kullekin tilajalle.)			
vähintään	5	vuosikertaa	à 1: 40	vähintään	5	vuosikertaa	à 1: 50
>	25	>	> 1: 30	<	25	>	> 1: 40
>	50	>	> 1: 20	>	50	>	> 1: 30
>	100	>	> 1: 10	<	100	>	> 1: 20

Yhteishyvä.

Osuuskauppojen Keskusosuuskunnan julkaisema osuuskauppalehti.

Ilmestyy kerran viikossa. Tilajamäärä v. 1909 12,000. Tilaushinta Smk 2: —.

Osuuskaupat, jotka tilaavat lehden kaikille jäsenille, saavat sen 1: 50 pennillä vuosikerralta.

Hinta —: 25.